

Arbejde i weekender og på helligdage

61 procent af FOAs medlemmer arbejder hver tredje weekend eller oftere. Blandt dem med weekendarbejde synes 7 ud af 10, at weekendarbejde går ud over familielivet, og lige så mange mangler indflydelse på planlægningen af, hvilke weekender de skal arbejde. Den manglende indflydelse fører til overvejelser om jobskifte og påvirker desuden familielivet. Det viser en undersøgelse om arbejde i weekender og på helligdage, som FOA har foretaget blandt medlemmer i job.

Undersøgelsen er gennemført i perioden 23. marts – 5. april 2018. I alt svarede 4.122 medlemmer på ét eller flere spørgsmål om arbejde i weekender og på helligdage. Svarprocenten for undersøgelsen er på 42 procent.

Hovedkonklusioner

- **Over halvdelen af FOAs medlemmer arbejder hver tredje weekend eller oftere.** 43 procent arbejder hver anden weekend, og 15 procent arbejder hver tredje weekend. Særligt i Social- og Sundhedssektoren er weekendarbejde udbredt. Her arbejder 84 procent hver tredje weekend eller oftere.
- **7 ud af 10, der arbejder i weekenderne, synes, at det går ud over familielivet.** I forlængelse af dette mener 81 procent af dem med hjemmeboende børn, at deres familieliv påvirkes af, at de skal arbejde i weekenderne. Det gælder 63 procent af deltagerne, der ikke har hjemmeboende børn.
- **Et flertal har ringe indflydelse på planlægning af weekendvagter.** 70 procent af dem med weekendarbejde synes, at de har enten "Meget lille" eller "Lille" indflydelse i forbindelse med planlægning af vagter i weekenderne.
- **Mangel på indflydelse fører til tanker om jobskifte.** Flere medlemmer med "Meget lille" indflydelse på vagtplanlægningen overvejer at skifte job (41 %) sammenlignet med dem, der har svaret, at de har "Meget stor" indflydelse (14 %). Overordnet set har hver tredje overvejet at skifte job på grund af weekendarbejde.
- **Udbredt ønske om færre vagter i weekender og på helligdage.** Blandt dem, der har weekend- og helligdagsvagter, ønsker 6 ud af 10 at have færre vagter på netop disse dage. Hver tredje deltager i undersøgelsen er tilfreds med det nuværende antal vagter i weekender og på helligdage.

KONTAKT Notat udarbejdet af:
FOA Politik og Analyse

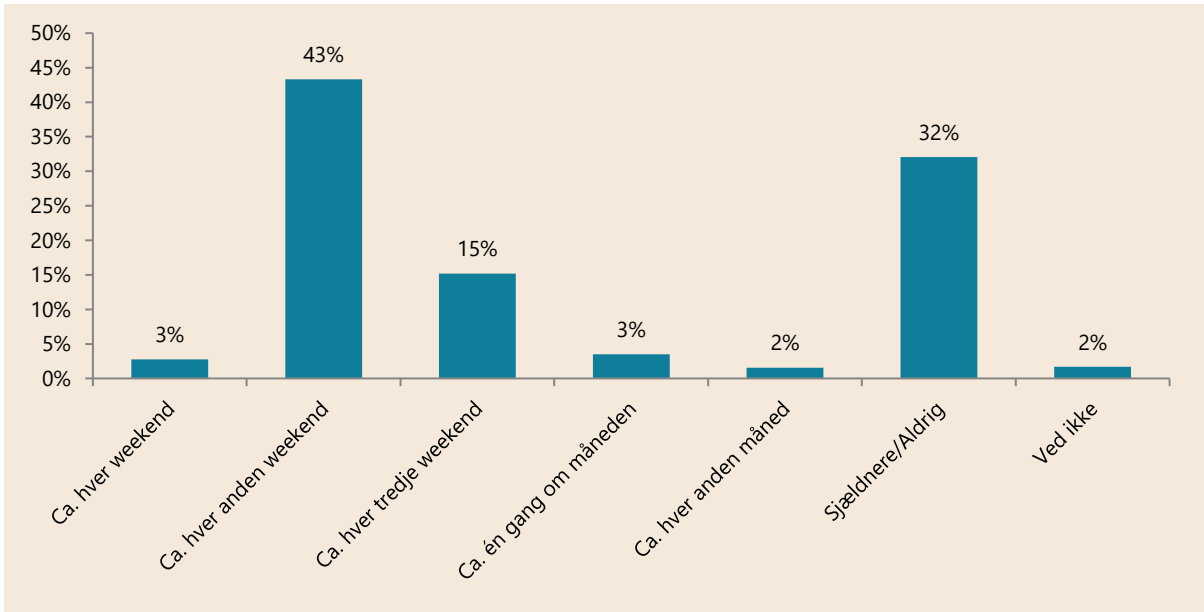
Maria Juul Nielsen
Tlf. 46 97 23 16

Inge Frölich
Tlf. 46 97 24 17

Knapt halvdelen arbejder hver anden weekend

Figur 1 viser, hvor ofte undersøgelsens deltagere har weekendarbejde. Her svarer 43 procent, at de har vagter hver anden weekend, og 15 procent at de arbejder cirka hver tredje weekend. En tredjedel (32 %) af de adspurgte medlemmer har sjældent eller aldrig weekendarbejde.

Figur 1. Tænk gerne på en typisk måned. Hvor ofte har du weekendarbejde?

Antal svar: 4.122.

Supplerende analyser viser desuden, at 6 ud af 10 (64 %) af de medlemmer, der arbejder hver anden weekend, gerne vil have færre weekendvagter (figur ikke vist).

Langt størstedelen (92 %) med weekendarbejde arbejder både lørdag og søndag (ikke vist i figur). Derudover har dem der arbejder i weekenderne typisk også vagter på helligdage. Særligt de medlemmer, der arbejder hver, hver anden eller hver tredje weekend samt én gang om måneden, arbejder også på helligdage (ikke vist i figur).

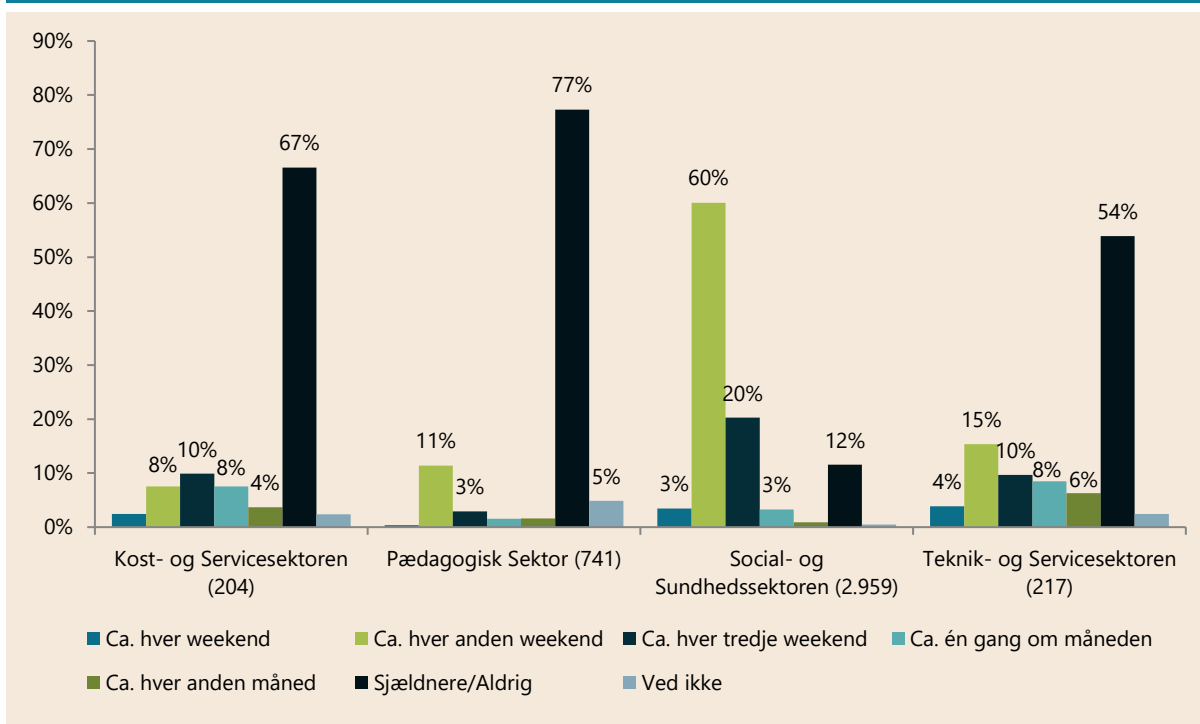
Weekendarbejde er mest udbredt i Social- og Sundhedssektoren

Det ses i Figur 2, at weekendarbejde særligt er udbredt i Social- og Sundhedssektoren, hvor 84 procent arbejder hver tredje weekend eller oftere. Ud af disse arbejder over halvdelen (60 %) fra denne sektor hver anden weekend, hvilket ligeledes er mere end medlemmerne i de resterende tre sektorer.

Weekendarbejde er mindst udbredt i Pædagogisk Sektor, hvor 77 procent har svaret, at de "Sjældnere/Aldrig" har vagter i weekenderne. Til sammenligning har kun 12 procent fra Social- og Sundhedssektoren ikke weekendarbejde.

Andelen af medlemmer fra Kost- og Servicesektoren samt Teknik- og Servicesektoren, der har angivet, at de sjældent eller aldrig har weekendarbejde, er ligeledes stor (hvh. 67 % og 54 %).

Figur 2. Tænk gerne på en typisk måned. Hvor ofte har du weekendarbejde? Opdelt på sektor.

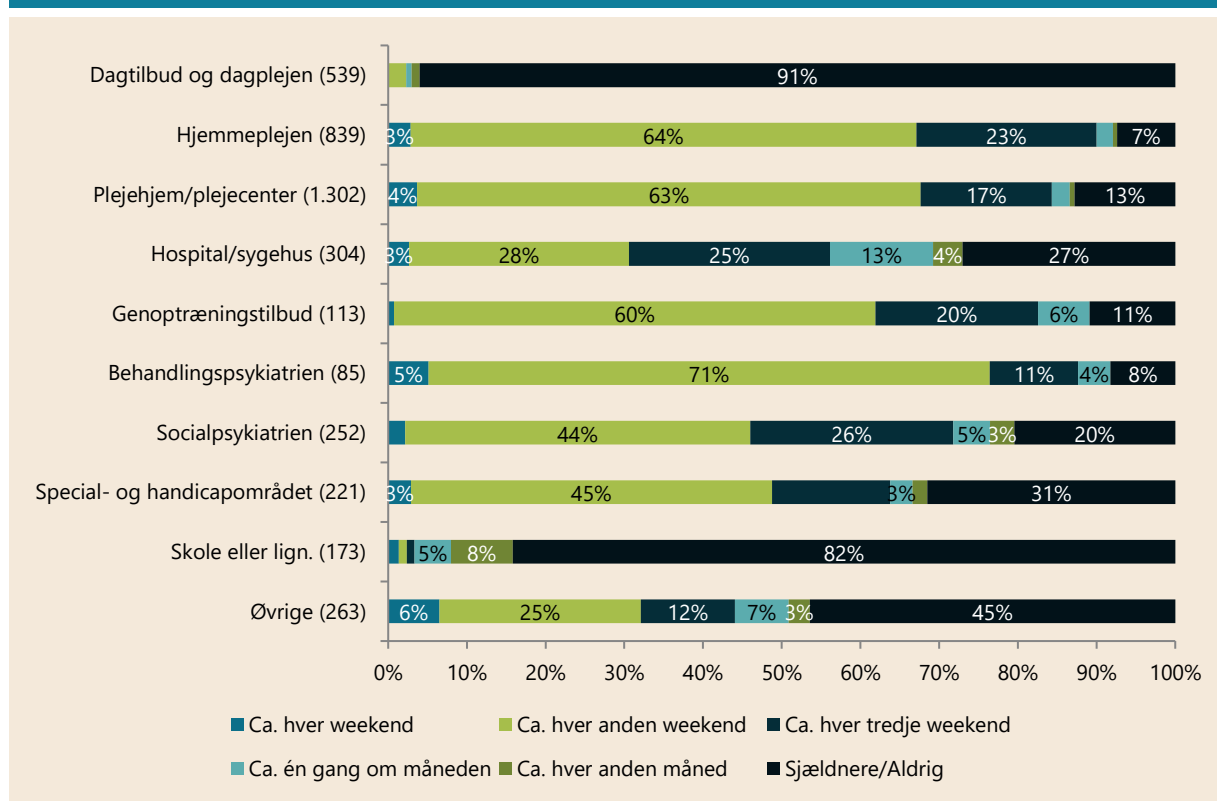
Antal svar for de enkelte sektorer fremgår af parenteserne. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Weekendarbejde på tværs af arbejdssteder

I Figur 3 er spørgsmålet om weekendarbejde opdelt på arbejdssted. Af figuren fremgår det, at særligt ansatte i hjemmeplejen (64 %), på plejehjem og plejecentre (63 %), i behandlingspsykiatrien (71 %) og genoptræningstilbud (60 %) har arbejde hver anden weekend.

Weekendarbejde er derimod mindst udbredt i dagtilbud og dagplejen (91 %). Det stemmer overens med resultaterne i Figur 2.

Figur 3. Tænk gerne på en typisk måned. Hvor ofte har du weekendarbejde? Opdelt på arbejdssted.

Antal svar for de enkelte arbejdssteder fremgår af parenteserne. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren. Andelen for svarkategorien "Ved ikke" på spørgsmålet om hvor ofte medlemmerne har weekendarbejde fremgår ikke af figuren, men er indgået i beregningerne.

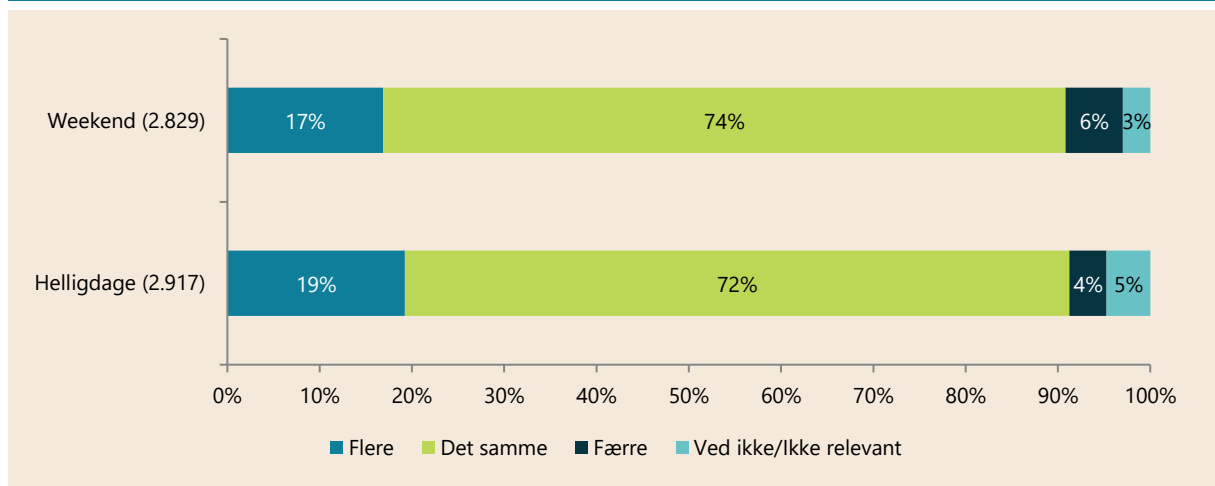
Kategorien "Øvrige" indeholder medlemmer, der arbejder i en svømmehal/idrætshal, som parkeringsassistenter, i brand, redning eller ambulance, som buschauffør, på en færge i et vikarbureau samt medlemmer der har anvendt kategorien "Andet".

Bemærk venligst, at der fremadrettet fokuseres på besvarelserne for de medlemmer, der har svaret, at de arbejder i weekender og på helligdage.

Flere vagter i weekender og på helligdage i dag end for to år siden

Deltagere med weekendarbejde er blevet spurgt, om de har flere eller færre weekendvagter og vagter på helligdage i dag end for to år siden. Her svarer cirka hver femte, at de har flere vagter (se Figur 4). Dette gælder for både weekend (17 %) og helligdage (19 %). Størstedelen svarer dog, at de har det samme antal vagter i weekender (74 %) og på helligdage (72 %). Henholdsvis 6 og 4 procent har færre weekend- og helligdagsvagter i dag sammenlignet med for to år siden.

Figur 4. Har du flere eller færre weekendvagter/vagter på helligdage i dag end for 2 år siden?

Antal svar fremgår af parenteserne.

Spørgsmålene er stillet separat for weekend og helligdage og er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde eller arbejde på helligdage.

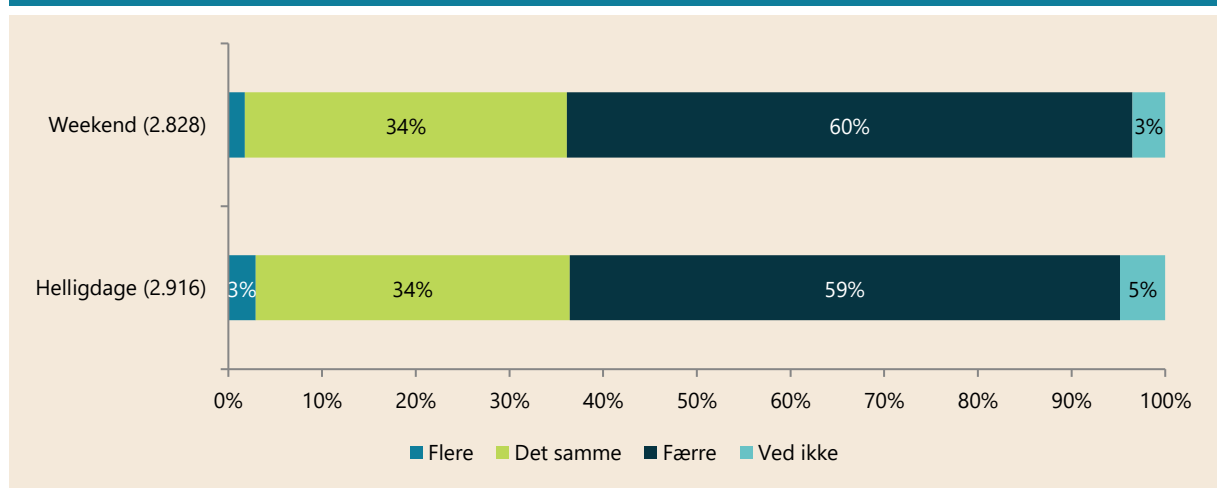
Blandt dem, der har flere weekendvagter i dag sammenlignet med for to år siden, svarer 43 procent desuden, at de ofte føler sig pressede til at tage flere weekendvagter, end de har lyst til. Dette gør sig kun gældende for 15 procent af dem, der har færre, og 17 procent af dem der har det samme antal weekendvagter som for to år siden (ikke vist i figur).

Over halvdelen har et ønske om færre weekend- og helligdagsvagter

Deltagerne er også blevet spurgt, om de gerne vil have flere eller færre vagter i weekender og på helligdage.

Som det fremgår af Figur 5 nedenfor, er der for over halvdelen et ønske om færre vagter i både weekender (60 %) og på helligdage (59 %). 34 procent er tilfredse med deres nuværende antal af weekend- og helligdagsarbejde og har svaret, at de ønsker det samme antal som nu. Et fåtal ønsker flere vagter (hvh. 2 % for weekendvagter og 3 % for vagter på helligdage).

Figur 5. Vil du gerne have flere eller færre vagter i weekender og på helligdage?

Antal svar fremgår af parenteserne. Grundet afrundinger summerer tallene ikke til 100. Andele under 3 procent fremgår ikke af figuren.

Spørgsmålene er stillet separat for weekend og helligdage og er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde eller arbejde på helligdage

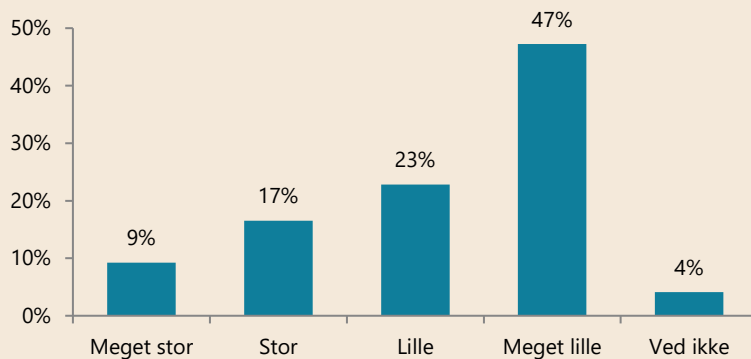
7 ud af 10 har ringe indflydelse på planlægningen af weekendvagter

7 ud af 10 (70 %) med weekendarbejde har angivet, at de har enten "Meget lille" eller "Lille" indflydelse på planlægningen af, hvilke weekender de skal arbejde (se Figur 6). Det er flere sammenlignet med dem, der har svaret, at de har enten "Meget stor" eller "Stor" indflydelse (26 %).

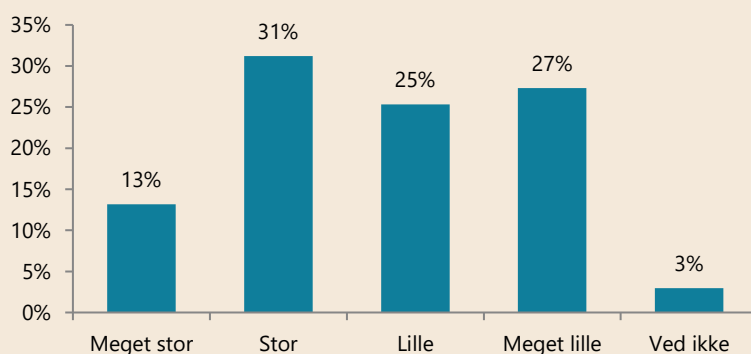
Derimod har en større andel af dem, der arbejder på helligdage, svaret, at de har indflydelse i forbindelse med planlægningen af vagter. Her mener nemlig lidt over halvdelen (52 %), at de har indflydelse, hvorimod lidt under halvdelen (44 %) mener, at de mangler indflydelse.

Figur 6. Hvor stor eller lille indflydelse har du på planlægningen af:

Hvilke weekender, du skal arbejde?

Hvilke helligdage, du skal arbejde?

Antal svar: Weekend (2.825), Helligdage (2.913). Grundet afrundinger summerer tallene ikke til 100.

Spørgsmålene er stillet separat for weekend og helligdage og er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde eller arbejder på helligdage.

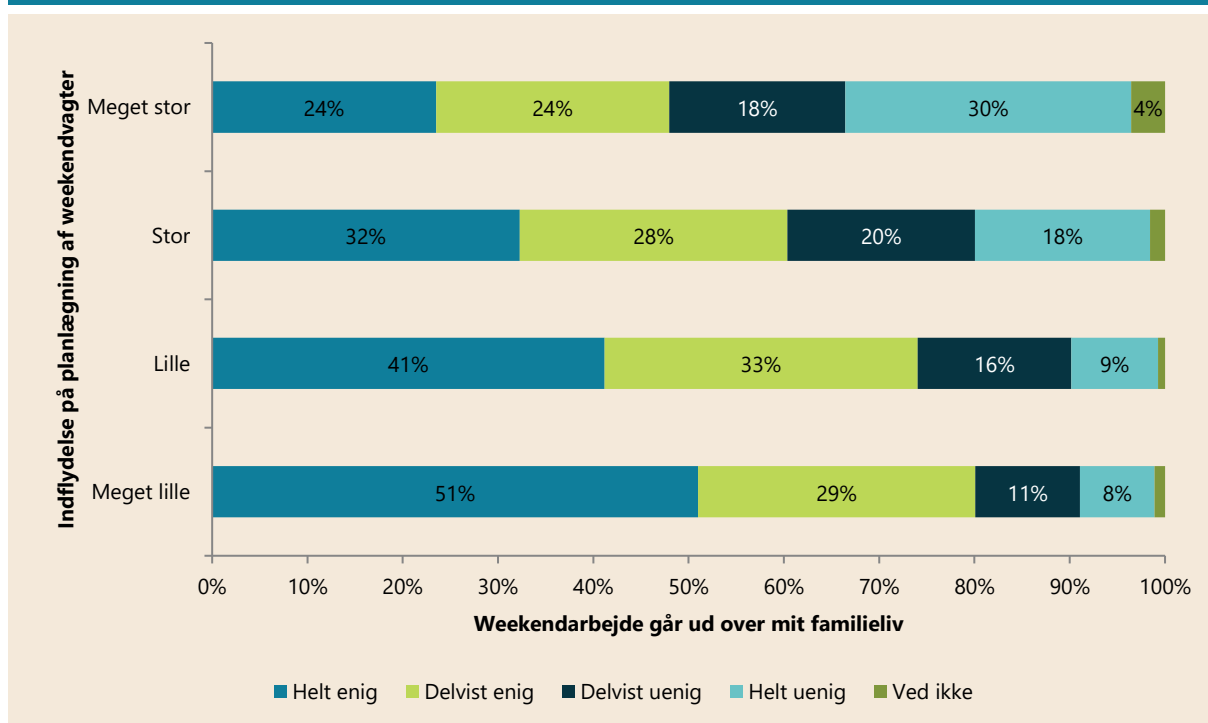
En supplerende analyse har desuden vist, at 35 procent af tillidsrepræsentanter og arbejdsmiljørepræsentanter svarer, at de har indflydelse i forbindelse med planlægning af weekendvagter. Det er flere sammenlignet med medlemmer, der ikke har et tillidshverv (24 %) (ikke vist i figur).

Medlemmer med mangel på indflydelse synes, at weekendarbejde går ud over familielivet

Dem der har svaret, at de arbejder i weekenderne, er blevet spurgt om, hvor enige eller uenige de er i en række udsagn vedrørende weekendarbejde. Et af udsagnene omhandler, hvorvidt weekendarbejde går ud over familielivet. I Figur 7 nedenfor er dette udsagn opdelt på spørgsmålet om indflydelse på planlægning af weekendvagter, der blev bearbejdet i foregående afsnit.

Af figuren fremgår det, at jo mindre indflydelse medlemmerne har på planlægningen af hvilke weekender, de skal arbejde, jo mere enige er de i, at weekendarbejde går ud over deres familieliv. Således er andelen af medlemmer, der mener at weekendarbejde går ud over deres familieliv, større blandt dem, der har svaret, at de har "Meget lille" indflydelse (80 %), sammenlignet med andelen der har svaret, at de har "Meget stor" indflydelse (48 %).

Figur 7. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om weekendarbejde? – Weekendarbejde går ud over mit familieliv. Fordelt på indflydelse på planlægningen af hvilke weekender medlemmerne skal arbejde.

Antal svar: 2.818. Spørgsmålet er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde.

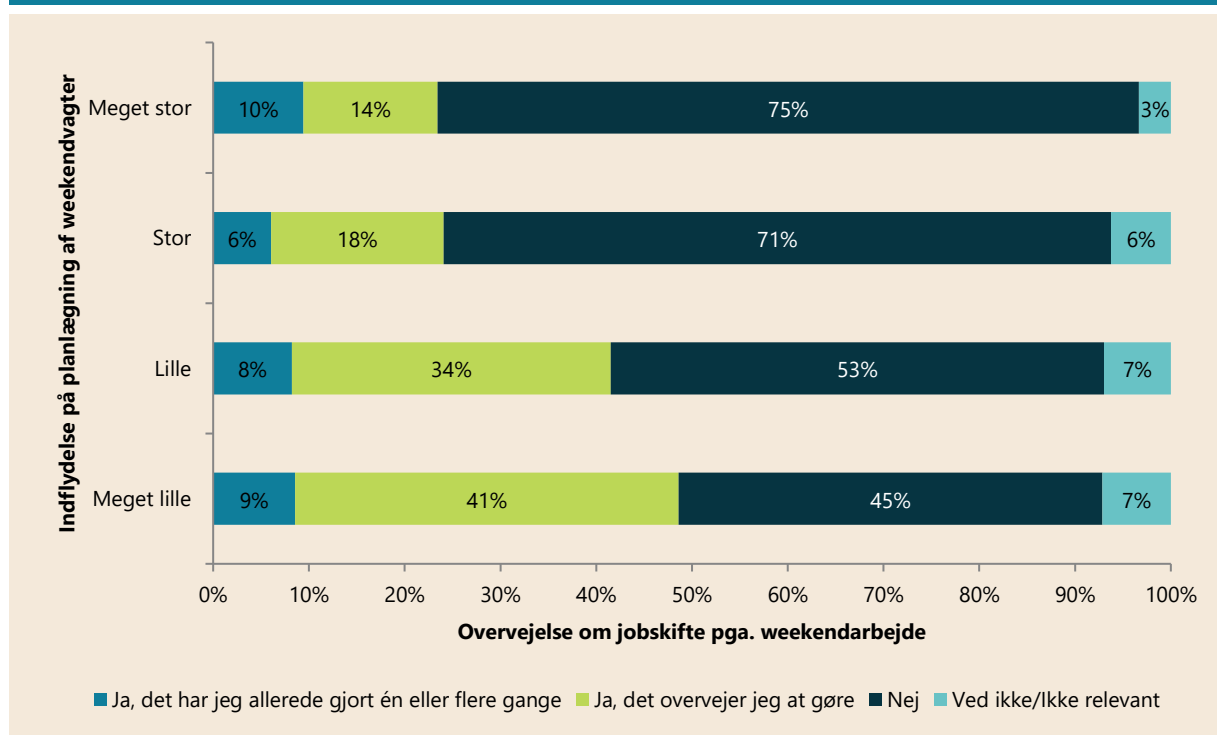
Manglende indflydelse fører til overvejelser om jobskifte

Det er ikke kun på udsagnet om, hvorvidt weekendarbejde går ud over familielivet, at der ses en forskel mellem medlemmer med og uden indflydelse på planlægningen af weekendvagter. Overvejelser omkring jobskifte varierer ligeledes af, hvor meget indflydelse deltagerne har på vagtplanlægning. Disse resultater er vist i Figur 8.

41 procent af dem, der har svaret, at de har "Meget lille" indflydelse, overvejer at skifte job. Det er flere sammenlignet med dem, der har svaret, at de har "Meget stor" indflydelse (14 %).

Der er ikke forskel på, om medlemmerne tidligere har skiftet job grundet weekendarbejde afhængigt af den nuværende vurdering af deres indflydelse i forbindelse med planlægningen af weekendvagter.

Figur 8. Har weekendarbejde fået dig til at overveje at skifte job? Fordelt på indflydelse på planlægning af hvilke weekender medlemmerne skal arbejde.

Antal svar: 2.815. Grundet afrundinger summerer tallene ikke til 100.
Spørgsmålet er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde.

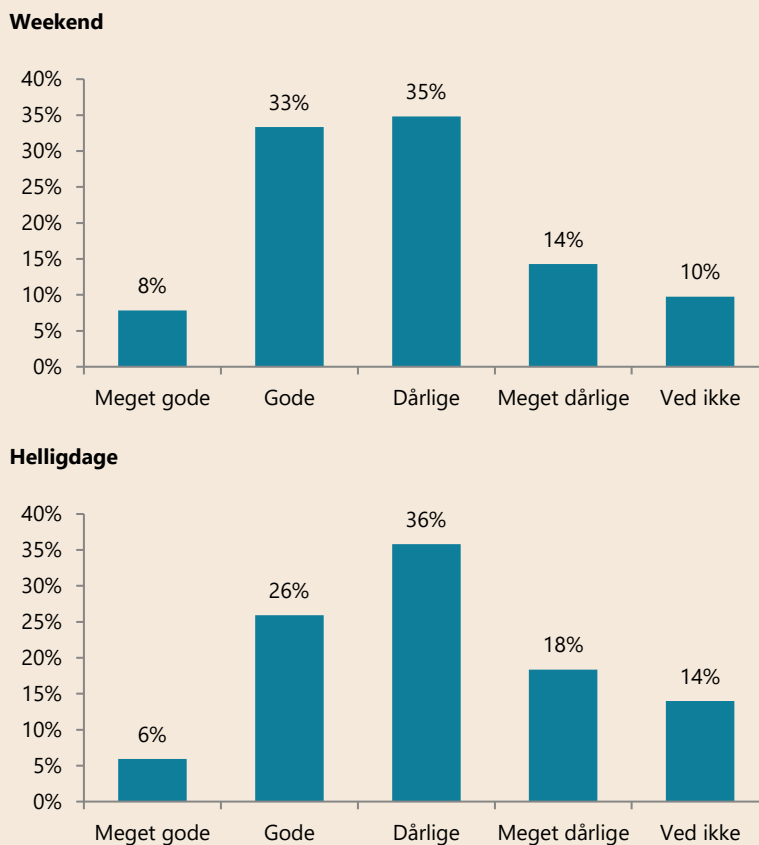
Mulighed for at bytte vagter

De deltagere, der har weekend- og helligdagsarbejde, blev i undersøgelsen også bedt om at vurdere deres muligheder for at bytte vagter på netop disse dage.

41 procent mener, at deres muligheder for vagtbytte i weekenderne er enten "Meget gode" eller "Gode" sammenlignet med 49 procent, der mener, at de er "Meget dårlige" eller "Dårlige" (se Figur 9).

For arbejde på helligdage svarer hver tredje (32 %), at der er gode muligheder, hvorimod lidt over hver anden (54 %) svarer, at mulighederne er dårlige.

Figur 9. Hvor gode eller dårlige er dine muligheder for at bytte vagter?

Antal svar: Weekend (2.824), Helligdage (2.911).

Spørgsmålene er stillet separat for weekend og helligdage og er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde eller arbejde på helligdage.

I forlængelse af overstående viser en supplerende analyse, at over halvdelen (54 %) af dem, der har flere weekendvagter i dag end for to år siden, mener at deres muligheder for at bytte vagt er dårlige. Det er flere sammenlignet med dem, der i dag har færre vagter end for to år siden (35 %) (ikke vist i figur).

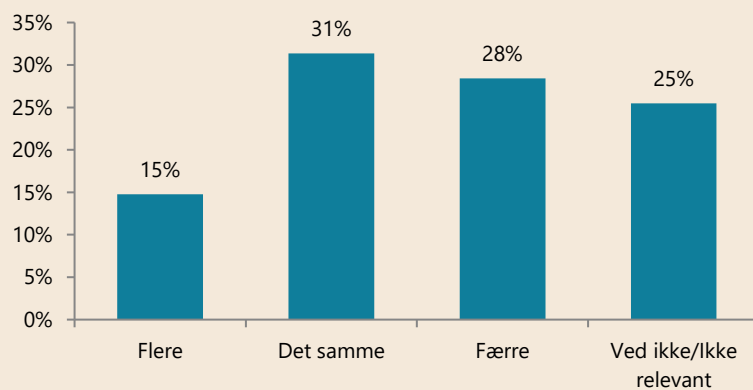
3 ud af 10 mener, at der i weekenderne og på helligdage er færre vikarer på deres arbejdsplads end for to år siden

I Figur 10 ses fordelingen af svar på spørgsmålet om brugen af vikarer og afløsere på arbejdspladsen i dag sammenlignet med for to år siden.

3 ud af 10 (28 %) svarer, at der i dag bliver brugt færre vikarer i forbindelse med weekend- og helligdagsarbejde end for to år siden. En lignende andel (31 %) har svaret, at der ikke er forskel på antallet af vikarer og afløsere på deres arbejdsplads i dag og for to år siden. 15 procent har angivet, at der i dag er flere vikarer og afløsere.

En stor andel af de adspurgte (25 %) har desuden svaret "Ved ikke/Ikke relevant" til spørgsmålet.

Figur 10. Bruger I på din arbejdsplads flere eller færre afløsere/vikarer i weekender og på helligdage end for 2 år siden?

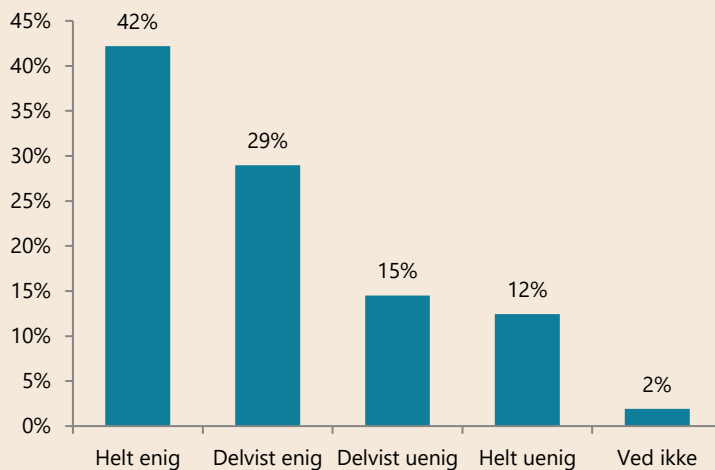

Antal svar: 2.966. Spørgsmålet kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde eller arbejde på helligdage.

Weekendarbejde går ud over familielivet særligt for dem med hjemmeboende børn

Som tidligere nævnt, er deltagerne med weekendarbejde blevet bedt om at vurdere, om weekendarbejde går ud over deres familieliv. I Figur 11 ses det, at 71 procent er enige i dette udsagn. I modsætning erklærer 27 procent sig uenige i at weekendarbejde går ud over deres familieliv.

Figur 11. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om weekendarbejde? – Weekendarbejde går ud over mit familieliv.

Antal svar: 2.818. Spørgsmålet er kun stillet til medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde.

I forlængelse af overstående udsagn er deltagerne blevet bedt om at oplyse alderen på deres hjemmeboende børn. En supplerende analyse viste, at andelen af medlemmer, der synes at weekendarbejde går ud over familielivet er højere blandt dem, der har børn under 15 år (84 %) end blandt dem med børn på over 15 år (74 %).

Desuden er der ligeledes forskel på, om de adspurgte har hjemmeboende børn eller ej. Her svarer en større andel af dem med hjemmeboende børn (81 %), at familielivet bliver påvirket af deres weekendarbejde, sammenlignet med de af medlemmerne, der ikke har hjemmeboende børn (63 %).

Fri på hverdage, men for få hænder i weekenderne og pres for at tage flere vagter

Udover udsagnet om, hvorvidt weekendarbejde går udover familielivet, er deltagere med weekendarbejde også blevet præsenteret for fem andre udsagn. Disse fremgår alle af Figur 12.

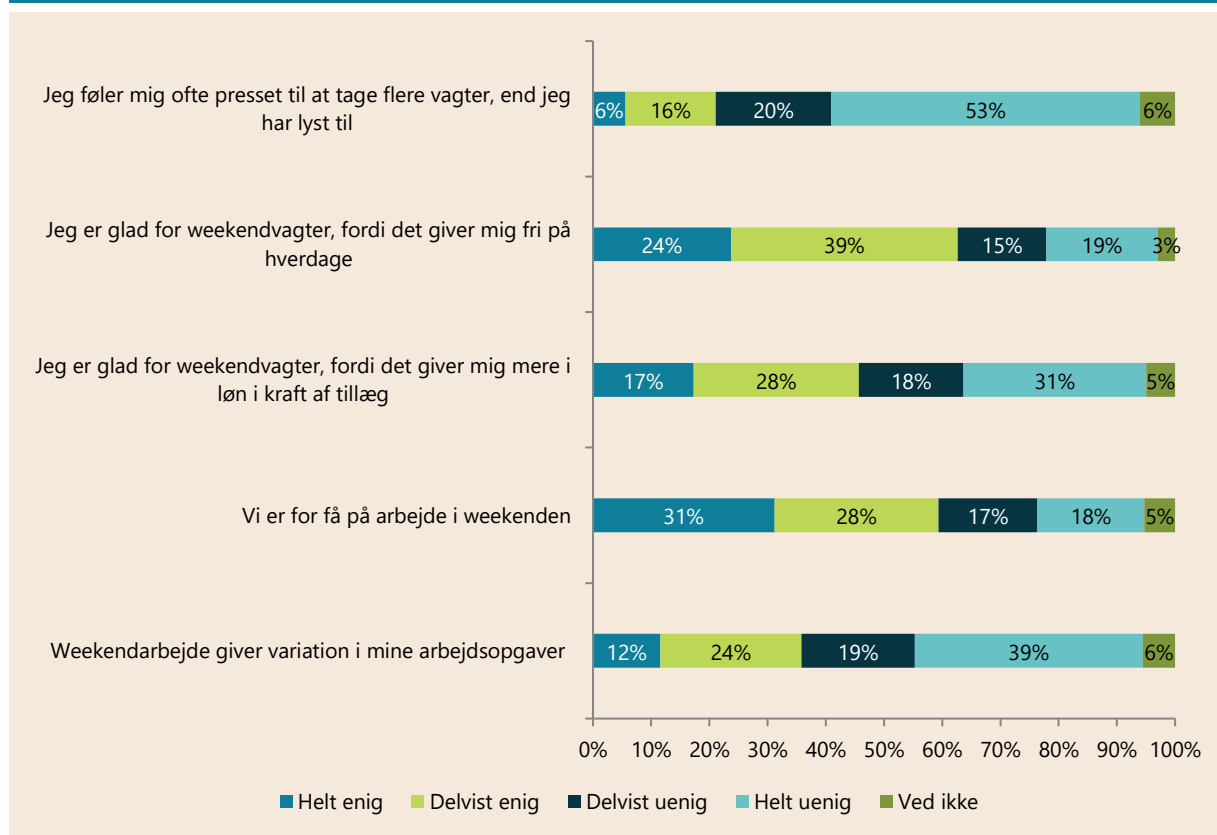
Svarerne viser, at hver femte (22 %) føler sig presset til at tage flere vagter, end de har lyst til. Størstedelen af medlemmerne med weekendarbejde, nemlig 73 procent, er dog uenige i dette.

Af figuren fremgår det også, at et flertal er positive over for weekendvagter, da det giver dem fri på hverdage. 63 procent er enige i dette udsagn imod 34 procent, der er uenige.

Derimod mener 59 procent af dem med weekendarbejde, at der er for få på arbejde på disse dage, ligesom at 58 procent er uenige i, at deres weekendarbejde byder på variation i deres arbejdsopgaver.

41 procent er enige i, at de er glade for at arbejde i weekenderne på grund af de tillæg, de får. Lidt flere, nemlig 49 procent, er uenige i dette udsagn.

Figur 12. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn om weekendarbejde?

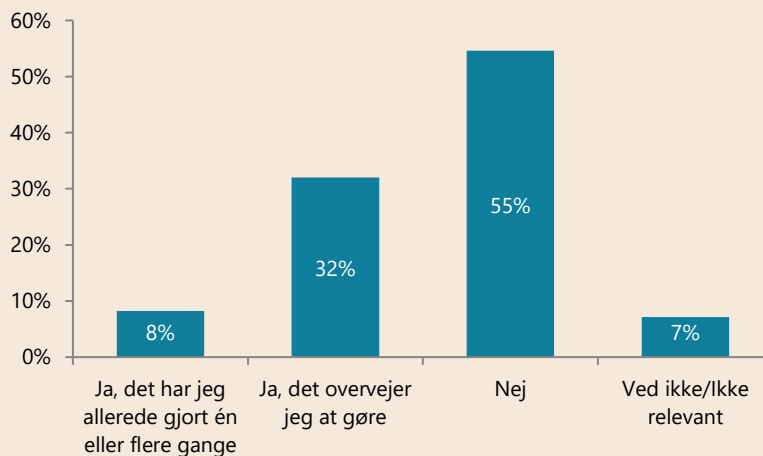
Antal svar: 2.818. Spørgsmålene er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde.

Hver tredje overvejer at skifte job pga. weekendarbejde

Figur 13 viser svarerne på et spørgsmål om, hvorvidt weekendarbejde har fået medlemmerne til at overveje at skifte job.

Her ses det, at hver tredje (32 %) overvejer at skifte job grundet weekendarbejde. Derudover har 1 ud af 10 (8 %) svaret, at de allerede har skiftet job én eller flere gange. Er flertal (55 %) har dog svaret "Nej" til spørgsmålet, og 7 procent har svaret "Ved ikke/Ikke relevant".

Figur 13. Har weekendarbejde fået dig til at overveje at skifte job?

Antal svar: 2.815. Spørgsmålet er kun stillet til de medlemmer, der har svaret, at de har weekendarbejde. Medlemmerne havde mulighed for at sætte flere krydser, hvorfor tallene ikke summerer til 100.

Kommentarer om emnet

De medlemmer, der deltog i undersøgelsen om arbejde i weekender og på helligdage, havde slutteligt mulighed for at uddybe deres svar i et åbent kommentarfelt. I alt benyttede 471 sig af dette.

En gennemgang af samtlige kommentarer viser, at ca. hver femte (18 %) kommentar omhandler samspillet mellem medlemmernes sociale og familiære samvær og deres vagter i weekenderne og på helligdage. I størstedelen af kommentarerne udtrykker medlemmerne sig negativt om dette. Samlet set giver disse medlemmer udtryk for, at de går glip af samvær med deres familie og venner, fordi de arbejder, mens deres nære relationer har fri. Følgende to kommentarer er et eksempel på en sådan holdning:

Det nager min samvittighed over for mine børn, de føler, at jeg ikke er hjemme til at være sammen med dem, når de har fri. De får jo ikke noget ud af mine fridage i hverdagen, for der er de jo i skole.

Social- og sundhedshjælper i hjemmeplejen.

Jeg synes, arbejde fredag aften og lørdag dag/aften burde lønnes bedre. Det er ligeså forstyrrende for familielivet at skulle arbejde disse dele af weekenden, men kun søndage giver et ordentligt tillæg.

Teknik- og servicemedarbejder.

De deltagere, der udtrykker sig mere positivt om weekendarbejde og familieliv, beskriver typisk, at de enten ikke har børn, eller at de ikke længere har hjemmeboende børn, hvorfor det ikke i lige så høj grad påvirker deres sociale samvær. Derudover er det i kommentarerne tydeligt, at der er stor forståelse over for de kolleger, der har små børn:

Jeg er glad for weekendarbejde. Primært, fordi jeg ikke har børn. Kan se, at det er svært for kolleger med især små børn. Det kræver stor fleksibilitet fra ægtefællen.

Social- og sundhedsassistent i behandlings- eller distriktskykiatrien.

Ser man bort fra temaet om samvær med familie og venner, omhandler næstflest kommentarer ønsket om maksimum at arbejde hver tredje weekend. 11 procent af kommentarerne knytter sig til dette emne. Flere kommentarer berører dog samtidig også temaet om socialt samvær. Her udtrykker medlemmerne, at weekendarbejde hver anden uge er begrænsende for privatlivet og ens egen frihed. I forlængelse af dette bliver det ligeledes klart, at fleksibiliteten omkring vagtbytte kan være begrænset af, at en stor del af medlemmerne i undersøgelsen arbejder netop hver anden weekend.

Bytter ikke weekender med nogen, uanset om det er eget behov eller kollegas. Ønsker ikke at få ødelagt tre weekender i træk. Det er en egoistisk tankegang, men mine friweekender er vigtige for min familie og mig. Specielt, når man arbejder hver anden weekend.

Social- og sundhedsassistent på et plejehjem/plejecenter/aktivitetscenter.

Løn er også et udbredt tema i kommentarerne om arbejde i weekender og på helligdage. 8 procent af de 471 kommentarer berører dette tema.

Som det fremgår af Figur 12 (se side 13), er godt halvdelen (49 %) af de adspurgte medlemmer med weekend- og helligdagsarbejde uenige i, at weekendvagter giver dem mere i løn i kraft af tillæg. Særligt denne gruppe ytrer sig i kommentarerne inden for temaet om løn. Her nævnes det særligt, at tillæggene er for lave og ikke matcher den ulempe, det er at arbejde i weekenderne blandt andet grundet afsavn til familie og venner. Endvidere bliver det pointeret i en stor del af kommentarerne, som omhandler løn og tillæg, at medlemmerne ikke får udbetalt weekendtillæg, men derimod skal afspadsere. Et medlem beskriver netop denne problematik:

Vi får ikke ret mange flere penge for at arbejde i weekender. Lidt ekstra tillæg for at arbejde om lørdagen. Søndagstillægget skal vi afspadsere. Det er der ikke meget selvbestemmelse over!!

Social- og sundhedsassistent på et plejehjem/plejecenter/aktivitetscenter.

Endvidere udtrykker en deltager tvivl om tillæggene for at arbejde i weekenderne:

Jeg er i tvivl om, hvorvidt vi får de tillæg, vi er berettiget til. Vi får i hvert fald ikke nok penge for det.

Pædagog i socialpsykiatrien.

Metode

Indsamlingsperiode

Undersøgelsen er gennemført i perioden 23. marts-5. april 2018.

Indsamlingsmetode

Data er indsamlet i en spørgeskemaundersøgelse udsendt til FOAs elektroniske medlemspanel. Der blev udsendt én påmindelse til deltagerne. Undersøgelsen vedrørte også andre emner end arbejde i weekender og på helligdage.

Målgruppen

Målgruppen for undersøgelsen af FOAs erhvervsaktive medlemmer. Da det kun er et udsnit af disse medlemmer, der har deltaget i undersøgelsen, er alle analyser forbundet med en statistisk usikkerhed. Alle sammenhænge og forskelle, der beskrives i teksten, er testet statistisk signifikante på et signifikansniveau på minimum 95 %. Hermed kan vi med minimum 95 % sikkerhed sige, at der er tale om statistisk sikre sammenhænge og forskelle og ikke blot tilfældigheder. Fremhæves forskelle i teksten, som ikke er statistisk sikre, vil det blive kommenteret.

Antal besvarelser og svarprocent

I alt blev 11.375 erhvervsaktive medlemmer inviteret til undersøgelsen. Det viste sig, at 171 e-mailadresser var uvirksomme. Det reelle antal inviterede var således 11.204. 4.681 medlemmer, svarende til 42 procent, gennemførte undersøgelsen fuldt ud eller delvist. 41 procent svarede på alle spørgsmål, mens 1 procent afgav nogle svar. I alt svarede 4.122 medlemmer på et eller flere spørgsmål om arbejde i weekenden og på helligdage.

Repræsentativitet og vægtning af data

Stikprøven er undersøgt for repræsentativitet på parametrene sektor, tillidshverv og alder. Repræsentativitetsanalysen viste, at Kost- og Servicesektoren og Pædagogisk Sektor er underrepræsenterede, mens Social- og Sundhedssektoren og Teknik- og Servicesektoren er overrepræsenterede. Analysen viste desuden, at unge under 30 år og medlemmer i alderen 30-39 år er underrepræsenterede, mens medlemmer i aldersgrupperne 50-59 år og 60 år og derover er overrepræsenterede. Stikprøven er repræsentativ på medlemmer i alderen 40-49 år. Medlemmer med tillidshverv (dvs. tillidsrepræsentanter, fællestillidsrepræsentanter og arbejdsmiljø-repræsentanter) er overrepræsenterede i stikprøven, mens medlemmer uden tillidshverv er underrepræsenterede. Data er vægtet for sektor og alder.